

Universiteit
Leiden

Leidraad

ALUMNI-
MAGAZINE
NR. 12020

De Brexit-soap

Dossier
**Hoge
druk**

Predikant Joost Röselaers

**‘Twijfelen
is menselijk’**

AA

 issuu.com

Als predikant in Londen verbond Joost Röselaers als eerste een homopaar in de echt, toen paren daar niet voor terechtkonden in de Anglicaanse kerk. Leiden noemt hij een 'stad van verhalen', en daarom de beste plek voor zijn pleidooi voor verbinding en verdraagzaamheid.

Onze kinderen zijn er geboren, maar ook mijn studententijd heb ik ervaren als een vormende en vrolijke tijd, waarin ik in mijn herinnering overal tijd voor had', vertelt theoloog Röselaers (40). 'Ik ontmoette hier mijn vrouw. Zat avondenlang in de Burcht of de Bonte Koe met mijn vrienden. En wilden we een weekend naar Parijs? Dan boekten we gewoon vrijdagmiddag een treinticket.' Warme herinneringen dus, en heimwee toen hij in 2013, voor de tijdelijke aanstelling in Londen, uit zijn studentenstad verhuisde.

Islamitische vrienden

Zijn woorden mogen op papier een melancholische indruk achterlaten, wie Joost hoort spreken vallen vooral zijn scherpte, milde ironie en ad rem reageren op. Vanuit een terloops detail schakelt de predikant met zorgvuldige woordkeuze in één adem door naar het grote achterliggende verhaal. Niet bang voor prikkelende conclusies en originele verbanden. Om dat te verklaren schetst hij: 'Ik ben opgegroeid in Senegal, waar mijn ouders bij de Verenigde Naties werkten. Een islamitisch land, waar ik door Jezuïeten werd onderwezen. En hoewel niet meer dan vijf procent van de bevolking daar christelijk was, bestond er altijd een grote tolerantie voor elkaars geloof. Islamitische machthebbers trouwden daar bijvoorbeeld vaak met een katholieke vrouw, en ik kon in alle vrijheid met mijn islamitische vrienden omgaan. Ik werd er doorlopend uitgedaagd na te denken, van perspectief te veranderen.' Röselaers zag dat zijn ouders, de Jezuïeten en zijn vrienden diep geraakt werden door het geloof. Het riep bij hem de vraag op: Wat doet geloof met mensen? 'Uiteindelijk vond ik zelf het opstandige van protestanten het mooiste, zeker toen ik in de puberteit kwam. Het antiautoritaire, alles aan de kaak willen stellen. Dat heb ik vastgehouden. Ik spreek nog steeds graag mensen tegen.'

Remonstranten staan bekend om hun vragende basishouding. Zelfs het wezen van God mag worden betwijfeld. 'Als remonstrant ben ik inderdaad rekkelijk.' Ooit streden de rekkelijke Arminianen met de precieze Gomaristen om de religieuze invloed in de Nederlanden, wat ten nadele van de rekkelijken werd beslecht bij de Synode van Dordrecht in 1619. 'In wezen kennen we die tegenstelling nog steeds. Populisten die nu hun stem verheffen vergelijk ik weleens met de preciezen; zij presenteren hun visie op de wereld als de enig mogelijke. Ze kennen geen twijfel en stellen zich onverzoenlijk op tegen andersdenkenden. Daarmee versterken ze maatschappelijke intolerantie en verstikken ze de dialoog. Overigens kunnen progressieven ook erg precies zijn in hun overtuigingen. Gelukkig is het appèl op vrijheid om wél te twifelen en met een open geest te onderzoeken niet verloren gegaan. Ik zie dat de Universiteit Leiden dat credo van Praesidium Libertatis - Bolwerk der Vrijheid - iedere dag weer betekenis geeft.'

Leerstoel Verdraagzaamheid

Zijn band met de universiteit geeft hij sinds kort actief vorm. 'Nadat ik vorig jaar de 3 Oktoberpreek mocht houden in de Pieterskerk kwam ik in gesprek met een aantal hoogleraren over het idee van jurist Jan Maarten Boll, ook een Leids alumnus uit Amsterdam, om een leerstoel Verdraagzaamheid in het leven te roepen. Juist nu die zo onder vuur ligt en in de praktijk van alledag in het gedrang komt, moeten we onderzoek hiernaar doen.' In 1619, nu 400 jaar geleden, verkondigde de theoloog Johannes Uytenbogaert, een bondgenoot van Arminius, dat er in de kerk plek moet zijn voor vragen die tegenstrijdig zijn aan de kerkleer. Verdraagzaamheid kreeg toen vorm in de protestante kerk. Röselaers stelt: 'Onverminderd actueel is de vraag: wat is verdraagzaamheid precies? Een manier om te gedogen, en daarmee wellicht je gezicht af te wenden van ideeën die niet de jouwe zijn? Of gaat het om betrokken luisteren naar de ander?'

De 'Quisqueboom' aan de Groen-
hazengracht. Op het hekwerk staan
de letters QSV, Quisque Suis Viribus.
Bij bijzondere gelegenheden zingt
het dispuut er een liedje en worden
de nodige rituelen uitgevoerd.

De leerstoel zal zich als het aan de predikant ligt op een betrokken manier richten op moderne vraagstukken die met tolerantie te maken hebben. 'De toekomstige hoogleraar Verdraagzaamheid gaat zich actief mengen in het maatschappelijk debat, of het nu gaat over het verbod op de boerka, de vraag of IS-kinderen teruggehaald moeten worden of filosofische vraagstukken als: wat betekent liberaal zijn tegenwoordig?'

3 Oktoberpreek

Röselaers werft met een groep nauw betrokken alumni fondsen voor de leerstoel en hoopt het plan binnenkort voor te leggen aan het College van Bestuur van de Universiteit Leiden. Hij vindt Leiden de beste plek. 'Niet alleen werd ik daarin bevestigd nadat ik de adembenemende biografie van Kees Schuyt had gelezen over Rudolph Cleveringa, met als slotvraag: "Wat zou jij doen?" Maar ook doordat de stad zelf hiervoor de uitgelezen plek is. Om tolerantie vorm te geven heb je namelijk verhalen nodig, verhalen die je binden, die je een gemeenschappelijke identiteit geven, waar je om kunt lachen en huilen, die je kracht geven om op te staan. In Nederland zijn we er niet zo goed in om verhalen over verdraagzaamheid te vinden en te vertellen, vind ik. Maar wél in de stad Leiden. Hier leeft het Leidens Ontzet, en het hele historische gedachtegoed van vrijheid dat daarmee samenhangt. Ga maar eens meezingen bij de Reveille en daarna de Koraalzang. En zie hoe alle Leidenaren eensgezind de dag vieren. Ik beseftte dat eens te meer tijdens mijn 3 oktoberpreek. Gastvrijheid en tolerantie krijgen hier vorm in verhalen. Bijvoorbeeld over wetenschappers, geloofsvluchtelingen en vaklui die hier door de eeuwen heen hun toevlucht zochten.'

Perspectief

Verhalen over verdraagzaamheid geven zin, en naar zingeving zoeken met name dertigers, is de ervaring van Röselaers. Waar tien jaar gele-

den individuele ontplooiing en de sportschool hoogtij vierden, gaat het nu meer om gezamenlijkheid, verantwoordelijkheid nemen en een zinvol leven leiden. 'Ik krijg in mijn kerk veel te maken met dertigers, de jonge alumni zeggend. Ze zijn opgegroeid met het credo dat alles mogelijk en maakbaar is, en dat kan paradoxaal genoeg leiden tot verstarring en burn-outs als je keuzestress voelt of als de praktijk weerbarstiger is. Bovendien zien we om ons heen dat de wereld een stuk minder maakbaar is dan we hopen. Mensen die nog niet eens veel jonger zijn dan ik houden zich daardoor intensief bezig met zingevingsvraagstukken.' En dat vindt de predikant een goede ontwikkeling. 'Maar een antwoord lijken ze maar niet te vinden.' Hij haalt ter illustratie de duurzaamheidsbeweging aan: 'Milieu-activisme is een soort religie geworden. Ik begrijp dat, het biedt houvast en verbinding met gelijkgestemden. En wie kan tegen duurzaamheid zijn? Maar uiteindelijk wordt die beweging ook gekenmerkt door schaamte en fatalisme.' En dat leidt hem tot de vergelijking met zijn eigen geloof: 'Het christendom biedt perspectief. Er is rentmeester-schap dat ook uitgaat van goed voor de aarde en je medemens zorgen, maar er is meer: een

Joost (rechts) in de Bonte Koe met zijn studievrienden

Biografie

Joost Röselaers (40) is predikant van de remonstrantse gemeente Amsterdam. Van 2013 tot 2017 was hij predikant van de Nederlandse gemeente in Londen. Hij groeide op in Genève en Dakar. Tussen 1998 en 2004 studeerde hij Theologie in Leiden en Kaapstad, en in 2006 bij het Remonstrants Seminarium in Leiden. Röselaers woont in Amsterdam, is getrouwd en heeft twee kinderen. Hij schrijft regelmatig in diverse kranten en mengt zich in het publieke debat.

liefde die altijd weer een nieuw begin mogelijk maakt.'

De Bijbel is de basis

Het woord God is in het gesprek nog niet gevallen. Hij evangeliseert niet. 'Natuurlijk is God wel mijn basis, dat kan niet anders, ook al accepteer ik dat twijfelen over God menselijk is.' Maar als het om de Bijbel gaat, toont hij zich onverzettelijker. 'Dat boek is de basis, zoveel in verhalen gevatte wijsheid, zoveel richting. Ik denk dat mensen niet zonder kunnen.' In dat kader zijn de remonstranten hem soms net iets te vrijzinnig. 'Ik stel graag alles ter discussie, maar de Bijbel niet.' Gevraagd naar andere grenzen die hij trekt, wijst hij naar iets meer alledaags: de trend om kerstdagen om te dopen tot feestdagen: 'Niet het feesten moet centraal staan, niet ons eigen genot, maar het verhaal dat het licht toch nog is gaan schijnen in het donker, ook voor het kind dat zijn leven begint als vluchteling.'

Joost Röselaers kreeg zijn theologische scholing in Leiden. 'Amsterdam vond ik te groot en links, Utrecht - waar mijn ouders gestudeerd hadden - te streng. Hoogleraar Nieuwe Testament Henk

Jan de Jonge ontving mij tijdens de open dag in Leiden heel hartelijk. Toen hij hoorde dat ik bij de Jezuïeten en tijdens mijn middelbare school in Dakar Frans onderwijs had gevolgd, schakelde hij meteen over op die taal. En troonde hij me mee naar zijn boekenkast vol met theologen en filosofen. Ik denk dat er in mijn tijd zo'n vijftig studenten Theologie waren. Dat zorgde voor een betrokken sfeer. Toen hoogleraar Ernestine van der Wall hoorde dat het was uitgegaan met mijn vriendin, drukte ze me op het hart niet te veel te drinken en vroeg op te staan: 'Je bent in tijden van crisis gebaat bij een regelmatig leven.'

Oudste dispuut

Die warmte voelde hij ook in het studentenleven. In zijn eerste studentenhuus aan de Oude Rijn, met acht jongens en meisjes die net als hij voor het merendeel in het buitenland waren opgegroeid. Bij het zangkoor Sempre Crescendo ('Muzikanten ervaar ik als meer dan gemiddeld aardige mensen') en in het theologisch dispuut Quisque Suis Viribus, 'het oudste dispuut van Leiden, waaraan ik zoveel vrienden heb overgehouden, zelfs de getuigen bij mijn huwelijk.' 'Ik nam vaak het initiatief. Om te gaan skiën, om het Concertgebouw te bezoeken. Verbindingen zoeken, dat zie ik nog steeds als mijn taak.'

Tweedehands auto

Die kracht zet hij nu ook in binnen D66. Geen CDA of ChristenUnie? 'Ik vind de ChristenUnie een zeer sociale en betrouwbare partij. Als ik ooit een tweedehands auto koop, doe ik dat bij een lid van die partij. Maar bij D66 kan ik de tegendraadse christen zijn in een liberale setting.' Ook binnen de kerk zoekt hij de verbinding. 'Mensen zijn geneigd de verzuiling weg te zetten als een gesegregeerd systeem. En dat klopt als je het over geloofsrichtingen hebt. Maar we vergeten dat in de kerk nog steeds de bakker naast de notaris zit, de eenling naast het grote gezin, wit naast gekleurd. Iedereen is er welkom en gelijk. Volgens mij zijn we op zoek naar sociale cohesie in de maatschappij. We worden niet gelukkig van leven in bubbels. De kerk zie ik in dat opzicht allerminst als een bubbel. Het is een plek voor samenkomen, samen denken en samenwerken. Voor een betere toekomst.'